

Historische Vereniging Die Goude

Duizend jaar Gouda

Een stadsgeschiedenis

Redactie

P.H.A.M. Abels
K. Goudriaan
N.D.B. Habermehl
J.H. Kompagnie

Historische Vereniging
Die Goude

Dertigste verzameling
Bijdragen

Hilversum
Verloren
2002

Historische Vereniging Die Goude

Deze uitgave werd mogelijk gemaakt door financiële steun van de Gemeente Gouda, de Historische Vereniging Die Goude, Ernst & Young, Prévo BV Schildersbedrijf, Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland, Stichting Familiefonds De Lange van Wijngaerden, Stichting Gouda, Hart van Holland, Stichting het Oude-Mannenhuys, C.A.M. Spruyt, C.A.H. Verhülsdonk en J.H. de Wilde, en met medewerking van het Streekarchief Hollands Midden en de Stedelijke Musea Gouda.

ISBN 90-6550-717-5

© 2002 Uitgeverij Verloren, Postbus 1741, 1200 BS Hilversum
www.verloren.nl

Basisvormgeving Wim Zaat, Moerkapelle
Druk Wilco, Amersfoort
Brochage Van Strien, Dordrecht

No part of this book may be reproduced in any form without written permission from the publisher.

Inhoud

Proloog	Een nieuwe stadsgeschiedenis	9
Middeleeuwen (ca. 1000-1572)		
Hoofdstuk 1 <i>Ruimte</i>	Kavels en hofsteden B. van den Berg, H.J. Sprokholt, K. Goudriaan	15
Hoofdstuk 2 <i>Bevolking</i>	Een menigte poorters en inwoners K. Goudriaan, B.J. Ibelings	37
Hoofdstuk 3 <i>Politiek</i>	Een eigen koers K. Goudriaan, M.J. van Gent, R.P. de Graaf	50
Hoofdstuk 4 <i>Economie</i>	Schuiten, puiken en Goudse kuit B.J. Ibelings, J.G. Smit	94
Hoofdstuk 5 <i>Zorg</i>	Rijk liefdewerk in een arme stad K. Goudriaan, M. Hulshof, A.L. Tervoort m.m.v. B.J. Ibelings	135
Hoofdstuk 6 <i>Religie</i>	Fervente vroomheid in een bange tijd K. Goudriaan	174
Hoofdstuk 7 <i>Cultuur</i>	Meer dan glazen alleen A. van Eck, E.M. Mijnlief, J.W.E. Klein, K. Goudriaan, B. van den Berg	215

Historische Vereniging Die Goude

Nieuwe Tijd (1572-1795)

- Hoofdstuk 8 *Ruimte* Begrensd door muren en wallen 275
B. van den Berg, H.J. Sprokholt
- Hoofdstuk 9 *Bevolking* Leven in de schaduw van de dood 296
N.D.B. Habermehl
- Hoofdstuk 10 *Politiek* Voor de vrijheid en tegen Oranje 308
P.H.A.M. Abels
- Hoofdstuk 11 *Economie* De nijverheid domineert 343
R.G. de Neve
- Hoofdstuk 12 *Zorg* Arm van goed en rijk van geest 366
H.A. van Dolder-de Wit,
P.H.A.M. Abels, M. Hulshof,
L.M. van der Hoeven
- Hoofdstuk 13 *Religie* Van ketternest tot bolwerk
van rechtzinnigheid 417
P.H.A.M. Abels
- Hoofdstuk 14 *Cultuur* Bladgoud bladdert af 455
N.C. Sluijter-Seijffert, E.M. Mijnlief,
J.W.E. Klein, L.E. Boots,
P.H.A.M. Abels

Nieuwste Tijd (1795-2002)

- Hoofdstuk 15 *Ruimte* De grenzen overschreden 495
B. van den Berg, H.J. Sprokholt
- Hoofdstuk 16 *Bevolking* Groei in aantal en in kracht 525
F.W.A. van Poppel
- Hoofdstuk 17 *Politiek* Sterke overheid en mondige burger 556
R. van der Wal
- Hoofdstuk 18 *Economie* Verval en herstel 586
H.C. Toussaint, A.A.S. van Heezik
m.m.v. B. de Wit

Historische Vereniging Die Goude

Hoofdstuk 19	Verheffing van de mens	619
<i>Zorg</i>	J.H. Kompagnie	
Hoofdstuk 20	De weg en de waarheid in het leven	651
<i>Religie</i>	J.H. Kompagnie	
Hoofdstuk 21	Het nuttige en het aangename	684
<i>Cultuur</i>	J.H. Kompagnie	
Epiloog	Geheid Gouda	713
	Noten	719
	Lijst van afkortingen	754
	Literatuur	756
	Index op persoonsnamen	781
	Index op zaaknamen	794
	Illustratieverantwoording	811
	Over de auteurs	812